

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΙΒ'

ΣΑΒΒΑΤΟΝ 10 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1934

ΑΡΙΘ. 6

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΣΥΝΟΔΟΥ

Ἀριθ. } Πρωτ. 320 (Ἀριθ. 3) Ἀθήνησι τῆ 5 Φεβρ. 1934
Διεκπ. 530

Περὶ καταγραφῆς ἐπίπλων καὶ σκευῶν Μητροπόλεων καὶ Μονῶν.

Πρὸς τοὺς Σεβ. Ἱεράρχας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Παρατηρήθη ὅτι, μετὰ τὴν ἀποβίωσιν Μητροπολίτου τινός, τὰ ἐν τοῖς μητροπολιτικοῖς κυρίοις καὶ γραφεῖοις ὑπάρχοντα σκευὴ καὶ ἐπιπλα θεωροῦνται ὡς ἀνήκοντα τοῖς κληρονόμοις τοῦ ἀποβιώσαντος καὶ παραλαμβάνονται πάντα ὑπὸ τούτων, ἄνευ διακρίσεως τῶν εἰς τὸ νομικὸν πρόσωπον τῆς Μητροπόλεως ἀνηκόντων.

Ἐπειδὴ καὶ οἱ ἱεροὶ Κανόνες (Ἀποστ. Μ', ΔΑ' τῆς Α' Οἰκουμ. Συν. κλπ.) καὶ οἱ Νόμοι ἀπαιτοῦσι νὰ ὄσι καλῶς διακεκριμένα τὰ ἴδια τοῦ Μητροπολίτου πράγματα ἀπὸ τὰ τῆς Μητροπόλεως, παρακαλοῦμεν ὑμᾶς ὅπως καταρτίσητε ἴδιον βιβλίον σκευῶν καὶ ἐπίπλων, ἐν ᾧ νὰ καταγράφητε κατὰ ἰδιαιτέρας, εἰ δυνατόν, σελίδας τὰ διάφορα ἐπιπλα καὶ σκευὴ τῆς Μητροπόλεως, προσθέντες ἐκάστοτε καὶ πᾶν νέον τοιοῦτο, προσκίωμενον διὰ δαπάνης τοῦ Ταμείου τῆς Μητροπόλεως ἢ ἐκ δωρεῶν καὶ εἰσφορῶν.

Παρόμοιον βιβλίον δέον νὰ διατάξητε ὅπως καταρτισθῆ καὶ ὑπὸ τῶν καθ' ὑμᾶς Ἱ. Μονῶν, ἵνα εἰς πᾶσαν ἀλλαγὴν προσώπων εἶναι εὐχερῆς ἡ ἐξακριβωσις καὶ διάκρισις τῶν ἰδίων ἀπὸ τῶν τῆς Ἱ. Μητροπόλεως ἢ τῆς Μονῆς ἐπίπλων καὶ σκευῶν.

Φρονεῖ δ' ἐπὶ πλέον ἡ Ἱερά Σύνοδος ὅτι ἐκτὸς τῶν ἐπίπλων καὶ σκευῶν, δύνανται οἱ Σεβασμώτατοι Ἱεράρχαι νὰ κληροδοτῶσιν εἰς τὰς οἰκείας Μητροπόλεις τὰ ἱερά ἄμφια αὐτῶν καὶ τὰ βιβλία, οὕτως ὥστε αἱ ἱεραὶ Μητροπόλεις ν' ἀποκτιῶσι σὺν τῷ χρόνῳ, ἐκτὸς τῶν ἀπαραιτήτων ἐπίπλων καὶ σκευῶν, Σκευοφυλάκιον καὶ Βιβλιοθήκην.

- † Ὁ Ἀθηνῶν ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ, Πρόεδρος
- † Ὁ Μαντινείας καὶ Κυνουρίας ΓΕΡΜΑΝΟΣ
- † Ὁ Πατρῶν ΑΝΤΩΝΙΟΣ
- † Ὁ Σπάρτης ΓΕΡΜΑΝΟΣ
- † Ὁ Δημητριάδος ΓΕΡΜΑΝΟΣ
- † Ὁ Νιγρίτης ΕΥΓΕΝΙΟΣ
- † Ὁ Πτολεμαίδος ΙΩΑΚΕΙΜ
- † Ὁ Χίου ΙΩΑΚΕΙΜ
- † Ὁ Διδυμοτείχου ΙΩΑΚΕΙΜ
- † Ὁ Ἱερισσοῦ καὶ Ἀγίου Ὁρους ΣΩΚΡΑΤΗΣ
- † Ὁ Σισανίου καὶ Σιατίστης ΔΙΘΑΩΡΟΣ
- † Ὁ Θήρας ΑΝΘΙΜΟΣ
- † Ὁ Λευκάδος καὶ Ἰθάκης ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ

Ὁ Ἀρχιεγγραμματεὺς
Δοχμ. Γερμανὸς Α. Ρουμπάνης

ΠΡΟΣΩΠΙΔΕΣ

Ἀπὸ τῆς Κυριακῆς τοῦ Τελώνου καὶ τοῦ Φαρισαίου ἡ Ἐκκλησία διὰ τῶν εὐαγγελικῶν αὐτῆς ἀναγνωσμάτων καὶ τῆς κατασκευαστικῆς ἄσματογραφίας εἰδοποιεῖ τὸ χριστεπώνυμον πλήρωμα ὅτι ἐπίκειται ἡ ἔναρξις τοῦ μεγάλου σταδίου τῆς νηστείας καὶ καλεῖ εἰς τὴν ἀνάλογον προπαρασκευήν. Τὸ στάδιον τοῦτο τῆς μεγάλης τεσσαρακοστῆς κατέχει ὅλως ἰδιάζουσαν θέσιν ἐν τῇ ζωῇ τῆς Ἐκκλησίας, διότι ἔχει ὀρισθῆ ὡς περίοδος ἀσκήσεως, αὐτελέγχου καὶ περισυλλογῆς, ὡς καιρὸς ἐντόνων ἀγώνων πνευματικῶν καὶ ἠθικῶν, ὡς χρόνος ἐξαγνισμοῦ καὶ πυκνοτέρων ψυχικῶν ἐξάρσεων, διότι πρόκειται νὰ ὑπαντηθῶσιν ὑφ' ἡμῶν, ὡς φρονίμων παρθένων ἐχουσῶν τὰς ἑαυτῶν λαμπάδας «κεκοσμημένας», τὰ τίμια τοῦ Σωτῆρος Πάθη καὶ ἡ Ἀνάστασις. Τοῦτου ἕνεκα ἡ περίοδος αὕτη εἶναι περίοδος ψυχικῆς εὐλιχρινείας κατ' ἐξοχίαν, στάδιον ἀπροκαλύπτου ἐνώπιον ἡμῶν αὐτῶν γυμνώσεως τοῦ ἔσω ἀνθρώπου, ἵνα ἀποκαλυφθῆ ὁ γνήσιος, ἀπροσποίητος, ἀπαραποίητος καὶ ἀψιμυθίωτος πνευματικὸς καὶ ἠθικὸς ἀνθρώπος τοῦ ἔσω τούτου Ἐγώ, ὁ εἰς τὰ βάθη τῆς ψυχῆς κεκρυμμένος καὶ καθ' ἅπασαν σχεδὸν τὴν ζωὴν μετημφισμένος ὑπὸ τὴν προσωπίδα τῆς ὑποκρίσεως καὶ τοῦ ψεύδους.

Ὅποια ὅμως ἡ εἰρωνεία τῆς ζωῆς! Ἀκριβῶς ἀπὸ τῆς ἡμέρας, ἀφ' ἧς ἡ Ἐκκλησία ἐσάλπισε τοῦ Τριφδίου τὴν ἔναρξιν, ἀπὸ τῆς αὐτῆς ἡμέρας οἱ χριστιανοὶ ἀρχίζουσι τὴν ἐπανάληψιν τῶν παλαιῶν εἰδωλολατρικῶν «διονυσίων» καὶ «κρονίων» καὶ «σατουρναλίων», συνεχισθέντων κατόπιν εἰς τὸν μεσαίωνα ὑπὸ τὴν μορφήν τῶν «καρναβαλίων» καὶ τῶν ὄντως ἀνοήτων ἐκείνων «έορτῶν τῶν μωρῶν» καὶ τῶν «ὄνων», καὶ ἐμφανίζονται μετημφισμένοι καὶ μὲ προσωπίδας, ὅλως ἀντίθετοι πρὸς τὴν κλήσιν τῆς Ἐκκλησίας καὶ πρὸς τὸν νοῦν τῶν ἡμερῶν.

Ἄλλὰ διατί, τέλος πάντων, μεταμφιέζονται οἱ ἄνθρωποι, ἀφοῦ καὶ ἄνευ τῶν περιέργων αὐτῶν ἀμφιέσεων πάντοτε εἶνε μετημφιεσμένοι; Πάντοτε οἱ ἄνθρωποι καλύπτουν ἐπιμελῶς τὴν κενότητα καὶ τὴν ἔνδειαν τῆς ψυχῆς των, κρύπτουν προσεκτικῶς τὰ γνήσια διανοήματα καὶ τὰ συναισθημάτων, καὶ στολίζουν τὸν μυστικὸν-ἑαυτὸν των δι' ἀμφιέσεων ἀναρμόστων καὶ ἀνοικείων, μὴ προσιδιᾶζουσῶν εἰς τὸν προορισμὸν τῆς ψυχῆς καὶ εἰς τὴν φύσιν τῶν πνευματικῶν καὶ ἠθικῶν τῆς δυνάμεων. Σχεδὸν διαρκῶς καθ' ὅλην των τὴν ζωὴν κρύπτουν ὑπὸ προσωπίδας τὰ γνήσια πρόσωπά των—ιδίως τὰ πρόσωπα—καὶ ὅμως κατ' αὐτὰς τὰς ἡμέρας ἐννοοῦν καὶ ἐπὶ αὐτὰς ἀκόμη τὰς προσωπίδας νὰ ἐπιθέσουν καὶ ἄλλας.

Νὰ εἴπωμεν τὸν λόγον, διὰ τὸν ὁποῖον μὲ τὰς προσωπίδας ἐν γένει ἐπιζητοῦμεν νὰ ἐμβάλλωμεν τοὺς θεατὰς μας εἰς πλάνην;

Ὁ λόγος οὗτος εὐρίσκεται παρὰ πολὺ μακρὰν—ἐκεῖ, ὅπου ἐπενοήθη ἡ πρώτη ἐν τῇ ζωῇ τοῦ κόσμου προσωπίς, ἡ προσωπίς τοῦ ὄψεως, διὰ τῆς ὁποίας παρεπλανήθησαν οἱ πρωτόπλαστοι. Ἐκεῖ ἐσημειώθη ἡ πρώτη μεταμφιέσις, καὶ εἰς τὴν μορφήν, καὶ εἰς τοὺς λόγους. Καὶ ἔκτοτε ἡ τάσις πρὸς τὴν παραποίησην τῆς ψυχῆς, πρὸς συγκάλυψιν καὶ ἀποκρυβίην τοῦ γνησίου Ἐγὼ μας μετεδόθη κληρονομικῶς εἰς τὴν ἀνθρωπότητα. Μακρὰν λοιπὸν ἔχει ἱστορίαν ἡ προσωπίς καὶ ἡ μεταμφιέσις. Ἐκτοτε συνεχῶς οἱ ἄνθρωποι ἐκ παίδων ἀναστρεφόμενοι ἐν τῷ μέσῳ πλήθους προσωποδοφόρων καὶ μετημφιεσμένων συνειθίζουσιν νὰ κρύπτουν τὴν φύσιν, τὸν χαρακτήρα καὶ τὴν ψυχὴν των ὑπὸ προσωπίδας. Ἐθίζονται οὕτω νὰ ἀπομακρύνουν εἰς τὰ ἐσώτατα βάθη των τὸ γνήσιόν των Ἐγὼ, νὰ δεικνύουν δὲ εἰς τοὺς ἄλλους μόνον τὴν ὡραιοφανῆ του ὄψιν τὴν ποικιλόχρωμον, ἐκείνην ἢ ὁποία πρὸς ἐξαπάτησιν θωπεύει τὸ βλέμμα. Ὅλοι εἴμεθα ὑπὸ μεταμφιέσεις καὶ προσωπίδας ὡς τεχνητῶς ἐνδεδυμένα νευρόσπαστα, καὶ ὡς προσωποδοφόροι μετέχομεν τῆς κινήσεως τῆς ζωῆς, κίβδηλοι καὶ ἀπόκρυφοι.

Ἄλλὰ θὰ ἔλθῃ ποτὲ καιρὸς. καὶ θὰ πέσῃ ἡ προσωπίς, καὶ θὰ ἀποκαλυφθῶμεν ἐνώπιον αὐτοῦ τούτου τοῦ ἑαυτοῦ μας. Καὶ τὰ ἀποκαλυπτήρια αὐτὰ θὰ μᾶς παρουσιάσουν αὐτὸν

ἄθλιον καὶ οἰκτρὸν κατενώπιον τοῦ κατόπτρου τῆς ἰδίας μας συνειδήσεως. Καλὸν θὰ ἦτο νὰ παύσωμεν διὰ παντός νὰ κρυπώμεθα. Ἄλλ' ἂν ἡ ἀνθρωπίνῃ ἀδυναμία εἶνε καὶ εἰς τοῦτο ἰσχυροτέρα τῆς βουλήσεώς μας, κατὰ τὰς ἡμέρας ταύτας τοῦλάχιστον ἕς ἀποβάλλωμεν τὸ χρόνιον προσωπεῖον, διὰ νὰ ἀτενίσωμεν τὸν ψυχικὸν ἑαυτὸν μας ἐν ὅλῃ του τῇ γυμνότητι, ἐὰν θέλωμεν πράγματι νὰ εἴμεθα ἔτιμοι, ὅταν ἔλθῃ ὁ Προσδοκώμενος.

Ο ΣΧΕΔΙΑΣΤΗΣ ΤΟΥ ΣΥΜΠΑΝΤΟΣ

Ἀποδειχθέντος ὅτι Δημιουργὸς ἐποίησε τὸ Σύμπαν, ἀπόκειται νὰ ἐξετασθῇ ἂν αὐτὸς εἶνε καὶ ὁ Σχεδιαστὴς του. Ἐφ' ὅσον δὲ ἡ ἔννοια τοῦ σχεδίου ἐνέχει ἐλευθέρων πράξιν ἐν συνδυασμῷ πρὸς προγνώσιν τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς, ὁμιλοῦντες περὶ τοῦ Δημιουργοῦ τοῦ Συμπαντος νοοῦμεν αὐτὸν ὡς προγόντα τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἐνεργείας Του καί, ἐπομένως, προσχεδιάσαντα αὐτὰ. Ὁ τοιοῦτος προσχεδιασμὸς ἐμπεριέχει εἴτε ἀμέσως, εἴτε ἐμμέσως τὴν ὅλην πορείαν τοῦ Συμπαντος καὶ πάντων τῶν ἐν αὐτῷ εἴτε ὑπαρχόντων, εἴτε καὶ ποτε ὑπαρχάντων.

Λέγοντες δ' ἐνταῦθα *προγνώσιν* ἐπὶ τοῦ Θεοῦ δὲν νοοῦμεν ὅτι ὁ Δημιουργὸς κατ' ἀνάγκην ἐσκέπτετο περὶ πάντων τῶν μελλόντων, καὶ τῶν ὁσονδήποτε ἀσημάντων, ὁποῖα π.χ. εἶνε ἡ θέσις τῶν φύλλων ἐφ' ἑκάστου δένδρου· ἀλλ' ἀπλῶς ὅτι ὁ Δημιουργὸς ἦτο ἱκανὸς νὰ προβλέπῃ ὅ,τι ἐξ αὐτῶν θὰ ἤθελε, καὶ ἐν τῇ ἐννοίᾳ ταύτῃ λέγομεν ὅτι τὰ προεγίνωσκε. Λάβωμεν π.χ. τὴν μνήμην· δύναται τις νὰ ἦνε ἱκανὸς νὰ ἐνθυμῆται πάμπολλα συμβάντα ἐν τῇ ζωῇ του, δὲν εἶναι ὅμως ταῦτα πάντα ταῦτοχρόνως ἐνώπιον τοῦ ὀφθαλμοῦ τῆς μνήμης του, τὰ ἐξ αὐτῶν δὲ ἀσημαντὰ δυνατόν καὶ νὰ λείπουν ὅλος διόλου. Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ ὁ Δημιουργὸς δύναται νὰ προβλέπῃ πάντα τὰ μέλλοντα νὰ συμβοῦν ἐν τῇ ἱστορίᾳ τοῦ κόσμου, χωρὶς καὶ νὰ τὰ σκέπτεται ἐν τῇ πραγματικότητι. Ἐν πάσῃ περιπτώσει, αὐτὸ νοεῖται ἐνταῦθα διὰ τῆς προοράσεως ἢ, μᾶλλον, τῆς προγνώσεως, ἢ ὁποῖα ἐμπεριέχεται ἐν τῇ λέξει *σχεδίων*.

Εἶναι ἀληθές, ὅτι ὑπάρχουν μέγιστα δυσκολία νὰ πιστευθῇ ὅτι ὁ Δημιουργὸς προεῖδε τὴν ὅλην ἱστορίαν τοῦ κόσμου. Τοῦτο ἐκ πρώτης ὄψεως φαίνεται ἀπίστευτον. Ἄλλ' ἐξ ἴσου ἀπίστευτος διὰ τὸ ζῶον θὰ ἐφαίνετο ἡ προγνώσις τοῦ ἀνθρώπου. Εἰς πύθηκος π.χ. ἡ καὶ εἰς ἄγχιος ἔτι, θὰ ἐδέχετό ποτε ὡς δυνατόν δι' ἓνα ἄνθρωπον νὰ προγινώσκῃ πρὸ ἑκατὸν ἔτων τὸν ἀκριβῆ χρόνον μιᾶς μελλούσης ἐκλείψεως, μέχρι καὶ τῆς ὥρας τοῦ λεπτοῦ; Καὶ ὅμως οἱ ἀστρονόμοι τὸ κατορθώνουν. Ἄλλὰ τὸ σπουδαῖον δὲν εἶνε αἱ δυσκολία, τὰς ὁποίας ἐνέχει ἡ ὑπὸ τοῦ Δημιουργοῦ προγνώσις τοῦ μέλλοντος, ἀλλ' ἂν ὑπάρχῃ ἐπαρκῆς ἐνδείξις ὅτι καὶ πράγματι τὸ προγινώσκει. Ὡς δὲ

θὰ ἴδωμεν, ὑπάρχει τοιαύτη ἔνδειξις καὶ μάλιστα πολὺ ἰσχυρά.

α) Ἡ ἀπὸ τοῦ σχεδίου ἔνδειξις.

Ἐὰν στρέψωμεν τὴν προσοχὴν εἰς τὸν ὀργανικὸν κυρίως κόσμον, θὰ εὕρωμεν ἀναριθμήτους ἔνδειξεις μαρτυρούσας ὅτι ἡ παραγαγοῦσα τοὺς ὀργανισμοὺς Αἰτία τοὺς ἔχει προσχεδιάσει. Ἐπειδὴ δ' ἔνεκα τοῦ πλήθους τῶν δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ περιγραφοῦν ἐπαρκῶς, θὰ ἦτο ἴσως καλλίτερον νὰ ἀναφέρωμεν τὸν γνωστὸν περὶ τοῦ ὄρολογίου συλλογισμόν, ὑποδεικνύοντες διὰ τοῦ παραδείγματος τούτου τίνα εἶνε τὰ τεκμήρια τοῦ σχεδίου, ἔπειτα δὲ πῶς ἔν οἰονδήποτε ὄργανον, φερ' εἰπεῖν ὁ ἀνθρώπινος ὀφθαλμὸς, κατέχει τὰ τεκμήρια ταῦτα, καί, τελευταῖον, θὰ ἐμφανίσωμεν τὴν ἀπὸ τοῦ σχεδίου ἀπόδειξιν ἐν τῷ συνόλῳ τῆς.

1. Τὸ παράδειγμα τοῦ ὄρολογίου.

Ἐξετάζοντες ἐν ὄρολόγιον παρατηροῦμεν ὅτι παρέχει ἔνδειξεις ὅτι εἶνε κατὰ σχέδιον κατασκευασμένον, διότι τὰ ἀποτελοῦντα αὐτὸ μέρη εἶνε σκοπίμως συνηρμοσμένα, ἐφ' ὅσον εἶνε κατασκευασμένα καὶ ταξιθετημένα οὕτως, ὥστε νὰ παράγουν κίνησιν, αὕτη δὲ πάλιν εἶνε ἐρρυθμισμένη κατὰ τρόπον τοιοῦτον, ὥστε νὰ δεικνύηται ἡ ὥρα. Ἐντεῦθεν συμπεραίνομεν τὰ ἐξῆς δύο: πρῶτον, ὅτι τὸ ὄρολόγιον ἔσχε κάπου καὶ κάποτε κατασκευαστήν, καὶ δεύτερον, ὅτι οὗτος εἶχε ἀντίληψιν τοῦ ὀργανισμοῦ αὐτοῦ καὶ τὸν ἐσχεδίασε πρὸς τὸν σκοπὸν νὰ δεικνύῃ τὸν χρόνον.

Δέον νὰ σημειωθῇ ὅτι τὰ συμπεράσματα ταῦτα δὲν θὰ μεταβάλλοντο ἐκ τοῦ γεγονότος ὅτι οὐδέποτε παρῆσαν αὐτόπαια μάρτυρες τῆς κατασκευῆς τοῦ ὄρολογίου, ἢ ἐγνωρίσαμεν ἕνα ὄρολογοποιόν, ἢ εἶχομεν ἰδέαν τινὰ περὶ τοῦ πῶς δύναται νὰ γείνη ἡ ἐργασία αὕτη. Ὅλα αὐτὰ ἀπλῶς θὰ ἐνίσχουν τὴν γνώμην μας περὶ τῆς ἰκανότητος τοῦ ἀγνώστου ὄρολογοποιοῦ, οὐδεμίαν ὅμως ἀμφιβολίαν θὰ ἐγένωναι περὶ τῆς ὑπάρξεως τοῦ τεχνίτου ἢ περὶ τοῦ ὅτι αὐτὸς εἶνε ὁ κατασκευαστὴς τοῦ ὄρολογίου μὲ τὸν σκοπὸν νὰ δεικνύῃ τὰς ὥρας.

Οὐδὲ θὰ ἐδεχόμεθα ὅτι τὸ ὄρολόγιον ἐξηγεῖται ἐκ τοῦ ὅτι θὰ μᾶς ἔλεγον ὅτι ἕκαστον τμήμα του λειτουργεῖ αὐστηρῶς κατὰ τοὺς φυσικοὺς νόμους, καὶ δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ κινήται ἄλλως, παρ' ὅτι βλέπομεν ὅποτε τὸ ὄρολόγιον δὲν θὰ ἐθεωρεῖτο κατασκευασμένον κατὰ σχέδιον. Ἀπ' ἐναντίας, ἀντιλαμβανόμεθα ὅτι, μολονότι ἡ λειτουργία ἕκαστου τῶν μερῶν του γίνεται κατ' αὐστηρὰν συμμόρφωσιν πρὸς τοὺς φυσικοὺς νόμους, ἐν τούτοις τὸ γεγονὸς ὅτι ὅλα ὁμοῦ συντελοῦν εἰς τὸ νὰ καταστήσουν τὸ ὄρολόγιον ἰκανὸν νὰ δεικνύῃ τὸν χρόνον ἀποδεικνύει ὅτι κάπου ὑπῆρξε σχέδιον. Μὲ ἄλλας λέξεις, ἀντιλαμβανόμεθα ὅτι αἱ ἰδιότητες τῆς ὕλης ἐν μέρει μόνον ἐξηγοῦν τὸ ὄρολόγιον καὶ ὅτι τοῦτο ἀπαιτεῖ ἐπὶ πλεόν ἕνα ἐμπειροῦ ὄρολογοποιόν, ὁ ὁποῖος νὰ χρησιμοποίησιν τὰς ἰδιότητας ταύτας διὰ νὰ κάμῃ τὸ ὄρολόγιον νὰ δεικνύῃ τὸν χρόνον.

Τώρα ἂς υποθέσωμεν ὅτι ἐρευνῶντες περαιτέρω εὐρίσκομεν ὅτι τὸ ὄρολόγιον εἶχεν ἐπίσης τὴν ἀπροσδόκητον ἰδιότητα νὰ παράγῃ κατὰ τὴν λειτουργίαν του ἄλλο ὅμοιον πρὸς αὐτὸ ὄρολόγιον. Θὰ ἠδύνατο π. χ. νὰ περιέχῃ μίαν μήτραν, εἰς τὴν ὁποίαν νὰ ἐρρίπτοντο τὰ νέα κατασκευάσματα, καὶ μίαν μηχανήν, ἢ ὁποία θὰ τὰ συνήρμοζε. Τί ἀποτέλεσμα θὰ εἶχε τοῦτο ἐπὶ τῶν προτέρων συμπερασμάτων μας; Ἀλλὰ προφανῶς θὰ ἠῦξανε τὸν θανατασμόν μας διὰ τὸ ὄρολόγιον καὶ διὰ τὴν ἰκανότητα τοῦ ἀγνώστου τεχνίτου. Διότι ἂν, ἄνευ τῆς ἐξαιρετικῆς αὐτῆς ἰδιότητος, τὸ ὄρολόγιον ἀπῆται ἕνα ἰκανὸν τεχνίτην, πόσω μᾶλλον διὰ τὴν νέαν του ἰδιότητα. Τὸ συμπέρασμα δὲ τοῦτο δὲν θὰ μετεβάλλετο ἐκ τοῦ γεγονότος ὅτι δυνατὸν καὶ αὐτὸ τὸ ὑφ' ἡμῶν ἐξεταζόμενον ὄρολόγιον νὰ παρήχθη κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ὑπὸ ἄλλου προηγουμένου, καὶ τοῦτο πάλιν ἐξ ἄλλου. Διότι θὰ ἀντελαμβανόμεθα ὅτι, μολονότι κάθε ὄρολόγιον θὰ ἠδύνατο νὰ παραχθῇ ἐξ ἑνὸς ἄλλου προηγουμένου, ἐν τούτοις κατ' οὐδένα τρόπον δὲν θὰ προσεχεδιάζετο ὑπ' αὐτοῦ. Διὰ τοῦτο κατ' οὐδένα τρόπον θὰ ἐξησθῆναι ἡ πεποίθησίς μας περὶ ὑπάρξεως κάπου καὶ κάποτε ἑνὸς ὄρολογοποιοῦ, ὁ ὁποῖος ἐσχεδίασε τὴν ὅλην σειρὰν τῶν ὄρολογίων.

Αὕτη εἶνε ἡ γνωστὴ ἀπὸ τοῦ ὄρολογίου ἀπόδειξις. Ἐν ὄρολόγιον παρέχει τεκμήρια σχεδίου, καί, ἐπομένως, θὰ πρέπη νὰ εἶχεν ἕνα σχεδιαστήν ὁ συλλογισμὸς οὗτος εἶνε ἀδύνατον νὰ μεταβληθῇ ὑπὸ οἰαοδήποτε ἄλλης παρατηρήσεως. Ἐὰν λοιπὸν εὐρίσκωμεν ἐν τῇ φύσει ἀντικείμενα οἰαδήποτε, τὰ ὁποῖα περιέχουν τεκμήρια σχεδίου, συμπεραίνομεν φυσικῶς ὅτι καὶ αὐτὰ εἶχον σχεδιαστήν. Δέον δὲ νὰ σημειωθῇ ὅτι τὸ συμπέρασμα τοῦτο δὲν ἐξαρτᾶται ἀπὸ οἰανδήποτε ὑποθετικὴν ἀναλογίαν μεταξὺ τῶν ἔργων τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῶν ἔργων τῆς φύσεως. Τὸ παράδειγμα τοῦ ὄρολογίου ἀπλῶς προσάγεται ὡς παράδειγμα, διὰ νὰ καταδείξῃ τί εἶνε ὁ ἀπὸ τοῦ σχεδίου συλλογισμὸς κατ' ἑαυτὸν ἀλλ' ὁ συλλογισμὸς αὐτὸς θὰ ἦτο ὀρθὸς καὶ ἂν ἔτι ὁ ἀνθρώπος οὐδέποτε ἢ κατασκεύασε ἢ ἠδύνατο νὰ κατασκευάσῃ οἰονδήποτε ἀντικείμενον περιέχον τεκμήρια σχεδίου.

Καὶ διὰ νὰ συμπληρώσωμεν τὸ παράδειγμα ὀφείλομεν νὰ δηλώσωμεν ὅτι ἡ ὑπαρξίς τοῦ ὄρολογοποιοῦ καὶ τὸ γεγονὸς τῆς ὑπ' αὐτοῦ κατασκευῆς τοῦ ὄρολογίου ἐγένοντο ἀποδεκτὰ δι' ἄλλους λόγους. Καὶ ἐπικαλούμεθα τὰ τεκμήρια αὐτὰ τοῦ σχεδίου διὰ νὰ δεῖξωμεν ὅτι, ὅταν κατασκεύαζε τὸ ὄρολόγιον, θὰ ὀφείλε νὰ γνωρίζῃ ὅτι τοῦτο θὰ ἠδύνατο νὰ δεικνύῃ τὸν χρόνον καὶ ὅτι τὸ προώριζε δι' αὐτὸν τὸν σκοπὸν. Ἐν τῇ περιπτώσει δὲ ταύτῃ τὸ παράδειγμα ἀποκτᾷ περισσοτέραν ἰσχύν.

ΦΩΝΗ ΕΞ ΑΓΙΟΥ ΟΡΟΥΣ

**Τί γράφουν
οἱ Πατέρες τῆς Μεγίστης Λαύρας
περὶ τῶν Παλαιοημερολογιῶν
«ζηλωτῶν»**

Γ'.

Τὰ περὶ τῶν ἐπιτιμιῶν θρυλλούμενα.

Ἐπὶ τῆς πατριαρχείας Βασιλείου τοῦ Γ' «πολλοὶ περιτρέχοντες τὰς Ἱ. Μονάς, τὰς Σκήτας καὶ τὰ Ἑσυχαστήρια προέτρεπον τὴν παῦσιν τοῦ μνημονεύματος αὐτοῦ εἰς τὰς θείας ἱσοτελεστίας» διαδίδοντες ἅμα περὶ αὐτοῦ τὴν φήμην «ὅτι ἦτο Μασσῶνος καὶ Ὁριγενιστῆς». Ἐκτοτε ἤρχισεν ἐν Ἀγίῳ Ὄρει γενικωτέρα πρὸς κινήσεις, τὴν ὁποίαν ἠκολούθησαν οἱ ἀπλούστεροι ἐκ τῶν μοναχῶν καὶ τὸ ἀποτέλεσμα ἦτο, ὥστε πολλοὶ νὰ προστίθενται εἰς αὐτὴν «οἱ μὲν ἀπὸ φόβου Κολάσεως, οἱ δὲ ἐκ πεποιθήσεως, οἱ δὲ ἵνα μὴ φανῶσιν ὑποδεέστεροι εἰς ζῆλον ἀπὸ τῶν ἄλλων». Τοσαύτη δὲ σύγχυσις βαθμηδὸν ἐπεκράτησεν, ὥστε καὶ οἱ ἀντίθετα φρονούντες «δὲν ἐτόλμων νὰ ἐκφράσωσιν οὐδὲ τὴν γνώμην αὐτῶν ἐλευθέρως» καὶ τοῦτο «διότι θεωρούμενοι ὡς σφάλλοντες εἰς τὴν πίστιν» ἐχαρκτηρίζοντο ὑπὸ τῶν ἄλλων «ὡς σχισματικοὶ» καὶ δὲν ἐγίνοντο «δεκτοὶ οὔτε εἰς τὴν Ἐκκλησίαν οὔτε γενικῶς εἰς ἐπικοινωνίαν τινα» ἀδελφικῆν. Κατὰ τρόπον τοιοῦτον «ἐξηπλώθη τὸ φρόνημα τοῦτο κυρίως μεταξὺ τῶν εὐλαβεστέρων ἀπαιδευτῶν ἀδελφῶν, οἵτινες πάντοτε εἰς τοιαύτας περιστάσεις συναρπάζονται εὐκολώτερον», εὐρέθησαν δὲ κατόπιν καὶ κανόνες καὶ ζητῆ εἰς ἐνίσχυσιν τῶν ἀπόψεων τῶν «οὐδεμίαν ἀπολύτως σχέσιν ἐν προκειμένῳ ἔχοντα». Ἡ κατάσταση δὲν μετεβλήθη μὲ τὴν ἀνάρρησιν τοῦ νέου Πατριάρχου—ἀν καὶ «ἐνομίσθη πρὸς στιγμὴν ὅτι θὰ παύσῃ τὸ σκάνδαλον»—διότι εἰργάσθησαν συστηματικῶς οἱ ἀποστόλοι τοῦ διχασμοῦ περιτρέχοντες παντοῦ καὶ ἀπειλοῦντες «κόλασιν τῶν ψυχῶν τῶν παραδεχομένων τὸ μνημόσυνον». Οἱ ὁπωσδήποτε δυνάμενοι νὰ ὁμιλήσωσιν ἐπὶ τοῦ ζητήματος ἐσιώπησαν, δυστυχῶς, μοναστηριακοὶ δὲ τινες «ἔτι ἀπαρασκευάστοι ὄντες» ἐδήλουν «ὅτι ἀναγνωρίζουσιν ὅτι τὸ μνημόσυνον δὲν εἶναι ἐν τάξει, ἀλλ' οἰκονομίας ἔνεκεν μνημονεύουσι» καὶ ἐπὶ πλέον «διάφοροι ἀδέσποτοι ψευδεῖς διαδόσεις» ἤρχισαν τεχνηέντως νὰ κυκλοφοροῦν «περὶ δήθεν δυσσομίας ἀγίασμοῦ τῶν Ἱ. Μονῶν ἔνθα ἀνέβλυσαν σκόληκες» κλπ. αἱ φῆμαι δὲ αὗται «ἐπεξέτειναν τὸν φόβον καὶ συνέτειναν εἰς τὴν ἐνίσχυσιν τοῦ φρονήματος» τῶν «ζηλωτῶν».

Οἱ «ζηλωταὶ» ἐβασίσθησαν, ὡς λέγουσιν, ἐπὶ τῆς φερομένης ὡς ἀποφάσεως τῆς ἐπὶ Ἱερουσολύμων τοῦ Β' Συνόδου, ἣν παρέλαβον οὗτοι «ἐκ τινος ἐν Κανσοκαλυβίῳ ἐν τῇ Καλύβῃ τοῦ Ἀκαθίστου εὐρισκομένου ὑπ' ἀριθ. 285 χειρογράφου καὶ ἔκ τινος ὑπ' ἀριθ. 772 χειρογράφου τῆς Ἱ. Μονῆς Ἀγ. Παντελεήμονος τοῦ Ρωσικοῦ», ἅτινα εἶναι γνωστὸν ὅτι κατεσκευάσθησαν ἀμφοτέρω ὑπὸ τοῦ «γνωστοῦ διὰ τὸν οὐ κατ' ἐπίγνωσιν ζῆλόν του» Ἰακώβου τοῦ Νευσκητιώτου, οὗτινος

ἕτερον χειρόγραφον εὐρισκόμενον ἐν τῷ Κυριακῷ τῆς Σκήτης τῆς Ἀγ. Ἀννης δὲν εἶχεν ἐγκριθῆ ἄλλοτε ὑπὸ τοῦ Οἴκου. Πατριαρχείου ὅπως δημοσιεύθῃ. Τὸ χειρόγραφον τοῦτο δὲν εἶναι ἢ «παράτολμος παραποίησης», εἰς τὴν ὁποίαν προέβη «ἐν τῷ ἐξάλλῳ αὐτοῦ ζῆλῳ» ὁ Ἰακώβος, διὰ νὰ καταπολεμήσῃ τὸν Νικόδημον Ἀγιορείτην, τοῦ ὁποίου ὑπῆρξεν ἐχθρὸς καὶ τὸν ὁποῖον ἀπεκάλει «ἄθεον», ἔνεκα τῆς περὶ τῶν κολύβων ἔριδος καὶ μελέτης του τινος περὶ Πασχάλιου καὶ Ἡμερολογίου εὐρισκομένης ἐν τῷ «Κήφῳ Χαρίτων» (σελ. 304-5). Ἀπλούστατα εἰς καίμενα μηδεμίαν σχέσιν ἔχοντα πρὸς τὸ Ἡμερολόγιον, ἀλλὰ γενικῶς κατὰ τῶν Λατίνων ὁμιλοῦντα, προσέθηκεν ὁ Ἰακώβος καὶ τὸ περίφημον διὰ τοὺς παλαιοημερολογίτας, «ὅποιος δὲν ἀκολουθεῖ τὰ ἔθιμα τῆς Ἐκκλησίας . . . καὶ θέλει νὰ ἀκολουθῇ τὸ Γρηγοριανὸν Πασχάλιον καὶ Μηνολόγιον τοῦ Πάπα, τῶν ἀθέων ἀστρονόμου καὶ ἐναντιώνεται εἰς ὅλα αὐτὰ καὶ θέλει νὰ τὰ ἀνατρέψῃ καὶ νὰ τὰ χαλάσῃ ἅς ἔχη τὸ ἀνάθεμα, καὶ ἔξω τῆς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας καὶ τῆς τῶν πιστῶν ὁμηγύρεως ἅς εἶναι!» Ἀλλὰ τὰ πράγματα ταῦτα, τὰ ὁποῖα καὶ ἐκ τῆς φρασεολογίας τῶν ἀκόμη προδίδονται ὡς νόθα καὶ ὑποβολιμαία, δὲν περιέχονται εἰς τὰς γενεαὶς ἀποφάσεις τῆς Συνόδου Ἱερουσολύμων τοῦ β'. αἱ ὁποῖαι διεσώθησαν ἐν τῷ «Τόμῳ Ἀγάπης» τοῦ Ἱεροσολύμων Δοσιθέου¹ ὅτι δὲ λέγεται ἔχει δὲν ἀφορᾷ εἰμὴ μόνον τὸν ἔορτασμον τοῦ Πάσχα καὶ δὲν ἀπαγορεύεται τίποτε ἄλλο ἐν αὐταῖς, εἰμὴ ἢ περὶ τὸ Πάσχα καινοτομία καὶ ὁ μετὰ τῶν Ἰουδαίων συνεορτασμός, ὅπως ἀκριβῶς εἶχεν ὀρίσει καὶ ὁ α'. κανὼν τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ Συνόδου. Κανόνος λοιπὸν τοιοῦτου περὶ τοῦ Ἡμερολογίου μὴ ὑπάρχοντος, «ἔπεται ὅτι οὐδὲ παραβάτης τούτου εὐρίσκειται ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης».

Ἄλλ' ὑπάρχει πρὸς τούτους καὶ ἡ ὑπόνοια, καθ' ἣν ἢ δημιουργία τοῦ ζητήματος ὀφείλεται κατ' εὐθείαν εἰς δάκτυλον ξενικὸν καὶ οἱ «ζηλωταὶ» δὲν εἶναι εἰμὴ «θύματα ὀργιαζούσης παπικῆς προπαγάνδας ἐν Ἀγίῳ Ὄρει»². Ἀπειλαὶ ἐπιτιμιῶν μέχρι τοῦδε εἶναι γνωστὸν ὅτι ἀναφέρονται εἰς τοὺς ἱερούς κανόνες μόνον ἐναντίον τῶν ἀποσχισσομένων ἀπὸ τοῦ οἰκείου ἐπισκόπου κληρικῶν (Κανὼν λγ'. ἀποστολικός), ἐπειδὴ δὲ «προφάσει εὐσεβείας» ἦτο δυνατόν νὰ γίνωνται παρεκκλίσεις ἀπὸ τοῦ καθήκοντος τούτου, διὰ τοῦτο ἀκριβῶς διὰ τῶν κανόνων λγ'. ιδ'. καὶ ιε'. τῆς Πρωτοδευτέρας ἐν ΚΠόλει Συνόδου ὀρίσθη σαφέτατα, ὅτι εἰς τὸ ἐπιτίμιον τῆς καθαιρέσεως ὑπόκειται καὶ ἐκεῖνος ὁ κληρικὸς, ὅστις ἤθελε τυχὸν τολμήσει ν' ἀποσχισθῇ τοῦ οἰκείου ἐπισκόπου, ἔστω καὶ κατηγορουμένου δι' αἵρεσιν ἢ ἀδικίαν, «πρὸ συνδικτικῆς διαγνώσεως καὶ ἐξετάσεως καὶ τῆς τελείας κατακρίσεως», διότι «ὁ ἐν πρῶτον τῶν τάξει τεταγμένος καὶ τῶν μητροπολιτῶν ἀρχάξων τὴν κρίσιν καὶ πρὸ

1. Περὶ τῆς παραποιήσεως τῶν ἐγγράφων τούτων πρὸς τὴν σχετικὴν μελέτην τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν «Ἐλεγχος παραποιήσεως Συνδικτικῶν Πράξεων καὶ Πατριαρχικῶν ἐγγράφων», Ἀθήνησιν (ἐκ τῆς «Ἐκκλησίας») 1931.

2. Τὸ πρῶτον ἤδη πληροφοροῦμεθα ἐκ τοῦ ἔργου τούτου τῶν ἀγιορείτων πατέρων ὅτι ὑπάρχουν ἐν τινι Μονῇ τοῦ Ἀγ. Ὄρους 24 οὐνίται καὶ ἔξω αὐτῆς ἕτεροι 8.

κρίσεως αὐτὸς κατακρίνων ὅσον τὸ ἐπ' αὐτῷ τὸν οἰκίον Πατέρα καὶ Ἐπίσκοπον, οὗτος οὐδὲ τῆς τοῦ Προσβυτέρου ἐστὶν ἄξιος τιμῆς ἢ ὀνομασίας», ἀφορισμῷ δὲ καθυποβάλλονται διὰ τῶν αὐτῶν ἰ. κανόνων οἱ τὸν τοιοῦτον ἀποστάτην ἀκολουθοῦντες κληρικοί, μέχρι οὗ «πρὸς τὸν οἰκίον Ἐπίσκοπον» ἐπιστραφῶσιν.

Ἀλλὰ οἱ «ζηλωταὶ» ἐνόμισαν ὄχι μόνον ὅτι—παρὰ τοὺς ἱεροὺς κανόνας—εἶχον δικαίωμα ν' ἀποσχίσωσιν ἑαυτοὺς τοῦ οἰκείου ἐπισκόπου, ἀλλὰ καὶ ὅτι θὰ ἐξημιούντο ψυχικῶς, ἐὰν ἐξηκολούθουν νὰ ὑποτάσσωνται εἰς αὐτὸν καὶ νὰ κοινωνῶσι πρὸς τοὺς εἰς αὐτὸν ὑποτασσομένους. Τὰ ἐπιτίμια τὰ ἀναφερόμενα εἰς τοὺς ἀποδεδειγμένως αἰρετικούς, περὶ ὧν ἡ Ἐκκλησία ἐν συνόδοις ἔχει ἤδη ἐκδόσει τὴν ἀπόφασίν της, ἐνόμισαν οὗτοι ὅτι ἔχουν ἰσχὺν καὶ ἐπὶ παντὸς προσώπου, περὶ τοῦ ὁποίου αὐτοὶ ἔχουν τὴν γνώμην ὅτι εἶναι αἰρετικός ἢ σχισματικός καὶ ἐπὶ τῆ βίασει τῶν ἐπιτιμίων τούτων τῶν δι' ἄλλας περιστάσεις ἐπιβληθέντων ἐτρομοκρατήθησαν οἱ ἴδιοι καὶ ἐτρομοκράτησαν καὶ τοὺς ἄλλους, χωρὶς «νὰ ἐρωτήσωσι καὶ γνώμης εἰδικωτέρων καὶ οὐδετέρων προσώπων, ὄντες οὗτοι ὅλως ἀναρμόδιοι εἰς τοιοῦτου εἶδους ὑποθέσεις». Ἐλησμόνησαν οἱ εὐσεβεῖς οὗτοι ἄνθρωποι ὅτι «διὰ τὴν λύσιν τοιούτων ζητημάτων ἀπαιτεῖται σὺν τῇ ἀγότητι πρωτίστως ἡ μάθησις, ἡ παιδεία καὶ ἡ εἰδικότης, τὴν ὁποίαν ἐκέκτηντο πάντες οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας».

ΙΕΡΑΙ ΜΟΝΑΙ ΤΗΣ ΝΗΣΟΥ ΣΚΙΑΘΟΥ

[4]

5) Μονὴ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου.

α') Θέσις καὶ περιγραφή τῆς Μονῆς.

Εἰς μίαν ὄραν ἀπὸ τῆς πόλεως ἀπόστασιν κατὰ τὴν θέσιν Ἀγαλλιανοῦς «ἐν μέσῳ βαθείας χαράδρας ἀθέατος μεταξὺ τῶν βράχων, ὀλίγον ὑψηλότερα τοῦ διαρρέοντος τὴν πετρώδη αὐλάκα χειμάρρου»¹, ἐγεῖρεται ἡ Μονὴ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου.

Ἐξαιρετικὴν γραφικότητα παρουσιάζει ἀληθῶς ἡ τοποθεσία τῆς Μονῆς μετὰ τῶν οἰκημάτων, αἵτινα τὴν περιβάλλουν καὶ μάλιστα τῶν πρὸς Β. κελλίων, αἵτινα βλέπουν πρὸς τὴν θάλασσαν. «Πρὸς τὸ βορειοδυτικὸν τῆς χαράδρας ὑφύεται ἀμέσως ἄνωθεν τοῦ χειμάρρου μέγα καὶ πετρώδες τριγωνικὸν βουνὸν φαλακρὸν ἐν τῇ ὄξεια κορυφῇ, ἀλλὰ σκιαζόμενον πρὸς τὰ κάτω ὑπὸ πυκνοῦ δάσους δρυῶν, ὧν αἱ ρίζαι καὶ οἱ κορμοὶ συγχέονται πρὸς τοὺς φαιοὺς βράχους τῶν κάτω δὲ δ χειμάρρου διευθύνεται πρὸς τὰς ἀνατολικὰς ἀπὸ τῆς νήσου, διαρρέων παρακάτω ἀπὸ τὰ τείχη τῆς Μονῆς ὀριζτικῶς μετὰ τῶν παρασυρομένων βράχων παρὰ τοὺς χονδρούς κορμούς καρυῶν καὶ πλατάνων, αἵτινες μαγευτικὴν ὄψιν παρέχουσιν εἰς τὸ ἄγριον θεῖμα. Πρὸς δὲ τὸ νοτιοανατολικὸν ἄνω τοῦ χειμάρρου ὑφύεται πολὺ ταπεινότερος ἄλλος βραχώδης λόφος, εἰς τὴν βορειοανατολικὴν πλευρὰν τοῦ ὁποίου λειανθεῖσαν, φαίνεται, ἐκτίσθη ἡ Μονὴ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ»².

1-2. Α. Μωραϊτίδου «Νεράϊδες».

Εἰς τὴν Μονὴν εἰσέρχεται τις διὰ ξυλίνης σιδηρεπενδύτου θύρας, ἀφοῦ διέλθῃ κατωφερῆ πλακόστρωτονδρομίσκον. Ἡ εἰσοδος τῆς Μονῆς, εὐρισκομένη μέτρα τινὰ ἐσώτερον πρὸς τὸν τοῖχον τοῦ περιβόλου, εἶνε τοποθετημένη κάτωθεν ἰσχυροῦ καὶ ὑψηλοῦ τετραγώνου πύργου, τοῦ ὁποίου ὁ ἄνω ὄροφος ἀπολήγων εἰς σφαιρικὸν τροῦλλον, ἔχει, διαμορφωθῆ εἰς παρεκκλήσιον τοῦ ἁγ. Δημητρίου¹. Τὸ ἐσωτερικὸν τῆς Μονῆς περιλαμβάνει εὐρείαν ἔκτασιν, ἥτις γύρωθεν μὲν φέρει σειρὰν κελλίων τριωρόφων καὶ μὴ μετὰ τῶν ἀπαραιτήτων παραρτημάτων καὶ εἰς τὸ μέσον τὸ Καθολικόν. Ἐξωθεν δὲ πρὸς Β. ἀριθμὸς τις ὑψηλῶν καρυῶν καὶ ἄλλων δένδρων σκιαζοῦν τὸ σχηματιζόμενον ἄνδειρον, εἰς τὸ μέσον τοῦ ὁποίου «κρέμανται κλιμακῆδὸν οἱ θαλεροὶ τῆς Μονῆς κῆποι, ὁ εἰς ἐπὶ τοῦ ἄλλου, ἀρχόμενοι ἀπὸ τῆς μεγάλης τετραγώνου στέρας τῆς δεχομένης τὰ ἄφθνα τοῦ θεύματος ὕδατα, δι' ὧν ποτιζόνται τὰ λαχανικά καὶ ἐκινουῦντο ἄλλοτε οἱ μῦλοι»². Πρὸς Ν. δὲ ὑφύεται τὸ βορδοναρεῖον, ἀρκετὰ μέγα οἰκοδόμημα.

Σήμερον ἡ Μονὴ ἀπὸ οἰκοδομικῆς ἐπόψεως εὐρίσκειται εἰς ὄχι εὐχάριστον κατάστασιν. Τὸ νότιον τμήμα τῶν κελλίων της μετὰ τῆς κοινῆς τραπέζης καὶ τῆς ἐσείας ἔχει ἀπὸ πολλοῦ καταρρεύσει μετὰ φόβου δὲ διέρχεται τις καὶ τοὺς διαδρόμους καὶ τὰς κλιμακὰς καὶ τῶν ἄλλων τμημάτων αὐτῆς, λόγῳ τοῦ σεσαθρωμένου τῶν δαπέδων. Μόνον κατὰ τὴν ἀνατολικὴν πρόσοψιν τῆς Μονῆς διατηροῦνται κελλία τινὰ εὐπρόσωπα προερχόμενα ἐξ ἐπισκευῆς τοῦ νῦν ἡγουμενεύοντος ὁσιωτ. κ. Πολυκάρπου.

(Συνεχίζεται)

ΙΩΑΝΝΗΣ Ν. ΦΡΑΓΚΟΥΛΑΣ

Πτυχ. Θεολογίας

1. Α. Ὁρλάνδου Μοναστηριακὴ Ἀρχιτεκτονικὴ Ἀθήναι 1927 σελ. 10—11.

2. Α. Μωραϊτίδου «Νεράϊδες».

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΛΗ

Δόρυδος Halifax (†)

Ἐτελεύτησε κατ' αὐτὰς ἐν Ἀγγλίᾳ ἐν ἡλικίᾳ 94 ἐτῶν μία ἐπιφανεστάτη προσωπικότης, ὁ λόρδος Halifax, πασίγνωστος διὰ τὴν στενήν του σχέσιν πρὸς τὰ ἐπασχολήσαντα τοὺς ἐν Ἀγγλίᾳ ἐκκλησιαστικούς κύκλους ζητήματα τῆς ἐνώσεως, ἰδίᾳ δὲ διὰ τὴν ἐιεργωτάτην μετοχήν του εἰς ἐνωτικὰς διαπραγματεύσεις πρὸς τοὺς καθολικοὺς. Φίλος στενὸς τοῦ Γλάδστοντος καὶ τοῦ βασιλέως Ἐδουάρδου Σ', ὀλόκληρον τὴν τελευταίαν τεσσαρακονταετίαν τῆς ζωῆς του ἀφιέρωσεν εἰς τὴν ἀκατάλυτον ἐνωτικὴν ἐκκλησιαστικὴν ἰδεολογίαν του μετὰ σθένους, ὁρμῆς καὶ ἐπιμονῆς σπανιωτάτων. Ἐφ' 1894 ἀποπειραθεὶς τὸ πρῶτον νὰ ἐργασθῆ πρὸς προσέγγισιν τῶν Ἐκκλησιῶν Ἀγγλικανικῆς καὶ Ρωμαϊκῆς, συνήνητησεν ἄρνησιν κατηγορηματικὴν καὶ σχεδὸν ἀγροῦζον ἀπὸ μέρους τοῦ πάπα Δέοντος τοῦ γ', ἐντεῦθεν ἀκριβῶς

λαβόντος ἀφορμὴν νὰ ἐκδώσῃ τὴν περίφημον βούλ-
 λαν του «Apostolicae Curae» (1896), δι' ἧς ἐκήρυ-
 τεν ἀπολύτως ἀκέρους τὰς ἀγγλικανικὰς χειροτο-
 νίας. Τῷ 1921 ὁ λόρδος Halifax, συνοδευόμενος
 ἐπὶ τοῦ γάλλου ἱερέως abbé Portal, ἐπεσκέφθη τὸν
 τότε ἀρχιεπίσκοπον τῆς Malines καρδιάλιον Mercier
 ἐπὶ τῷ τέλει νὰ συζητήσῃ μετ' αὐτοῦ τὰς μεταξὺ τῶν
 Ἐκκλησιῶν Ἀγγλικανικῆς καὶ Ρωμαϊκῆς διαφορὰς
 ἵνα διακριθῶσιν τὸ δυνατόν τῆς ἐνώσεώς των. Αἱ πε-
 ριβόητοι ἐκεῖναι συνδιαλέξεις ἐξηκολούθουν, ὅτε αἴ-
 φνης τῷ 1923 ἐπῆλθεν ἀπόλοιμος διακοπή των, ἡ
 ὁποία τῷ καιρῷ ἐκεῖνῳ ἐνεποίησε κατάπληξιν εἰς
 τοὺς διεθνεῖς ἐκκλησιαστικοὺς κύκλους : ἡ Ρωμαϊκὴ
 Ἐκκλησία διέρρηξε τραχέως καὶ ὀριστικῶς πᾶσαν
 ἀλληλέγγυον συνεποχρέωσιν περὶ συζητήσεως τοῦ
 πράγματος, ἀξιώσασα ὡς ὄρον τῆς ἐνώσεως τὴν ἀ-
 προκάλυπτον, καθαρὰν καὶ ἀπλῆν προσχώρησιν τῆς
 Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας πρὸς τὴν Ρώμην. Ἐδρύ-
 τατα καὶ ζωνρότητα εἶχε σχολιασθῆ τότε τὸ γεγονός,
 ἐν Ἀγγλίᾳ ἐξεδηλώθη μεγάλη δυσμένεια τῆς δημο-
 σίας γνώμης πρὸς τὰς «συνδιαλέξεις» ἐκεῖνας, ἐκα-
 κίσθη δὲ δριμύτως καὶ ὁ τότε πριματός τῆς Ἀγγλίας
 Randall Davidson, εἰς τὴν πρωτοβουλίαν τοῦ ὁποίου
 ἀπεδόθησαν, χαρακτηρισθεῖς ὡς ἀπρονόητος εἰς τὸν
 ὑψιστον βαθμόν. Ἀπὸ τοῦ 1924 οὐδεὶς πλέον ἐγέ-
 νετο λόγος περὶ ἐνώσεως τῶν ἐν λόγῳ Ἐκκλησιῶν,
 τῷ δὲ 1928 ἐκ μέρους τοῦ Βατικανοῦ ἐπῆλθε καὶ ἡ
 «χαριστικὴ βολή» κατὰ πάσης τοιαύτης ἰδέας διὰ
 τῆς ἐκδόσεως τῆς γνωστοτάτης παπικῆς ἐγκυκλίου
 «Mortalium animos» : «ἐν τῇ μιᾷ Ἐκκλησίᾳ τοῦ
 Ἰησοῦ Χριστοῦ—ἔλεγε ἐν αὐτῇ ὁ πάπας Πίος ια'
 —οὐδεὶς δύναται νὰ εὐρίσκηται ἐὰν δὲν ἀποδέχηται
 τὴν ἀνθεϊτιαν τοῦ Πέτρου καὶ τῶν διαδόχων αὐτοῦ
 καὶ δὲν ὑπακούῃ εἰς αὐτήν». Οὐδεὶς τῶν λαϊκῶν ἄγ-
 γλων ἠδύνατο νὰ συγκριθῆ πρὸς τὸν λόρδον Halifax
 ὡς πρὸς τὰς εὐρείας θεολογικὰς γνώσεις καὶ τὸ
 θρησκευτικὸν του κῆρος. Ἠγωνίσθη ἐρρωμένως ἐν
 τῇ βουλῇ τῶν λόρδων κατὰ πάσης ἀποπείρας ὑπο-
 βιβασμοῦ τῆς ἱερότητος τοῦ θεσμοῦ τοῦ γάμου, πάν-
 τοτε δ' ἐπῆρξεν ἐν αὐτῇ ὁ πρόμαχος τῆς χριστιανι-
 κῆς θρησκείας καὶ τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ στρατευο-
 μένη Ἀγγλικανικὴ Ἐκκλησία ἀπώλεσεν ἐν τῷ προ-
 σῶπῳ του εὐγενῆ, ἱπποτικὸν καὶ ἀφωσιωμένον υἱὸν
 ἀπαράμιλλον.

Τὰ ἐν Ἰσπανίᾳ.

Οἱ γνώσται τῶν ἐν Ἰσπανίᾳ πραγμάτων ἀποφαι-
 νονται ὅτι ἡ κατὰ τῆς Ρωμαϊκῆς Ἐκκλησίας ἐν τῇ
 χώρα ταύτῃ κίνησις, ἡ σημειωθεῖσα μετὰ τὴν πτώ-
 σιν τῆς βασιλείας, δὲν ἦτο κυρίως ἀντιθρησκευτικὴ,

ἀλλὰ ἀντικληρικὴ. Τοῦτο δέ, διότι ἡ Ἐκκλησία ἐν
 ἐν Ἰσπανίᾳ εἶχεν ἀποκτήσει δύναμιν τεραστίαν,
 τόσον δὲ στενῶς εἶχε συνδεθῆ πρὸς τὸ στέμμα,
 ὥστε διὰ τὴν νέαν δημοκρατίαν ἐπῆρξεν ἀδύνατον
 νὰ ἐπιτρέψῃ εἰς αὐτὴν τὴν συγκέντρωσιν τοσαύτης
 πολιτικῆς καὶ οἰκονομικῆς δυνάμεως. Ἡ Ρωμ. Ἐκ-
 κλησία οὐδέποτε ἔμαθε νὰ ἐποχωρῇ ὀσάκις ἡ σίτυ-
 σις ἐπέβαλλε τὴν ἐποχώρησιν καὶ τὴν ἐγκατάλειψιν
 προνομίων ἀναριστίων πρὸς τὴν φύσιν καὶ τὴν ἀπο-
 στολήν της, διὰ καὶ ἀπέκρουσε πᾶσαν μεταρρυθμι-
 σιν, καὶ τὴν μῆλλον μετρίαν. Ἐντεῦθεν ὅταν ὀρίμα-
 σεν ὁ καιρὸς τῆς μεταρρυθμίσεως, αὕτη ἐπῆλθε
 οραδαία καὶ ριζικὴ, γνωρίζομεν δὲ εἰς τί συνέστατο
 αὕτη : ἀναστολή τῆς εἰς τὴν Ἐκκλησίαν ἐπιχωρηγί-
 σεως τοῦ κράτους, ἐξορία τῶν ἰησοῦτῶν, ἀφαίρεσις
 τοῦ δικαιώματος τῆς διδασκαλίας καὶ τῆς διευθύν-
 σεως φιλανθρωπικῶν ἰδρυμῶτων ἀπὸ τῶν ἐν τῇ
 χώρᾳ ἀπομεινάντων μοναχικῶν ταγματῶν κλ. Οἱ
 κρίνοντες τὰ γεγονότα ἀφ' ὑψηλοῦ πιστεύουσιν ὅτι
 μία πτωχὴ καὶ διωκομένη - ἡμεῖς δὲ λέγομεν : πνευ-
 ματικωτέρα — Ἐκκλησία ἀσκέει ἐπιρροὴν ἐπὶ τοῦ
 λαοῦ περισσοτέραν ἢ κατὰ τὰς ἡμέρας τῆς κοσμι-
 κῆς εὐημερίας της.

*

Ἐξεδόθη τὸ σύγγραμμα τοῦ G. J. Heering ἐν γαλλικῇ
 μεταφράσει τοῦ H. Rochat ὑπὸ τὸν τίτλον Dieu et Cé-
 sar, ἐξετάζον τὸ πρόβλημα τῶν σχέσεων Ἐκκλησίας καὶ
 Πολιτείας, ἰδίως ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τοῦ πολέμου. Κατὰ
 τὸν σ., τὸ χειρότερον ἐν τῷ πολέμῳ δὲν εἶνε κυρίως ἡ
 ὀδύνη, ὅσονδήποτε κἂν ἦνε μεγάλη, ἀλλὰ τὸ ἐγκλήμα
 τοῦ, ἡ ἄμαρτία του, ἡ ἐνοχὴ του ὁ σ. ἐκθέτει εἰς μεγά-
 λας γραμμάς μίαν ἱστορίαν τοῦ χριστιανικοῦ «ἀντιμιλιτα-
 ρισμοῦ».

*

Ὁ διάσημος καθολικὸς δογματικὸς τῆς Τυβίγγης Karl
 Adam ἐξέδωκεν εἰς βιβλίον τὰς περὶ Ἰησοῦ Χριστοῦ πρό-
 τινος γενομένας ἐν Σαλτσβούργῳ τὸ πρῶτον καὶ εἶτα ἐν
 τῷ Πανεπιστημίῳ Τυβίγγης διαλέξεις του. Ἐν τῷ προ-
 λόγῳ του λέγει σὺν ἄλλοις : «Τὸ πλήρωμα τοῦ Χριστοῦ
 εἶνε τόσον πλούσιον, ὥστε νὰ ἀδυνατῆ εἰς ἄνθρωπος ἢ
 ἐν μόνον βιβλίῳ νὰ τὸ ἐξαντλήσῃ». Τὸ βιβλίον κρίνεται
 εὐμενέστατα.

*

Μεταφράσθη εἰς τὴν ἀγγλικὴν τὸ ἔργον τοῦ ἐν Τυβίγγῃ
 Καθηγητοῦ τῆς Φιλοσοφίας C. Ritter «Ἡ οὐσία τῆς φι-
 λосоφίας τοῦ Πλάτωνος», εἰς τὴν σπουδὴν τῆς ὁποίας
 οὗτος ἀφιέρωσεν ὀλόκληρον τὴν ζωὴν του. Διὰ τὸν Ritter
 ὁ Πλάτων εἶνε ὁ ὑπατος τῶν φιλοσόφων, «ὁ μεγαλειότερος
 πάντων τῶν μέχρι σήμερον εὐρωπαίων». Εἰς τὸ τέλος τῆς
 περιγραφῆς τοῦ θανάτου τοῦ Σωκράτους ἐπάγεται : «Του-
 οὔτο ὑπῆρξε τὸ τέλος τοῦ φίλου μας, ἐνὸς ἀνθρώπου,
 ὅστις ὑπῆρξεν ὁ σοφώτατος καὶ δικαιοτάτος καὶ ὁ ἀρι-
 στος τῶν ἀνθρώπων ἐξ ὧν ἐγνώρισα».

ΧΡΟΝΙΚΑ

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἡ Ἱερά Σύνοδος συνήλθεν εἰς τακτικὰς συνεδριάσεις τὴν Δευτέραν καὶ Πέμπτην τῆς ληξιάσης· ἐβδομάδος ὡσαύτως συνήλθε χθὲς καὶ τὸ Πρωτόδικον Συνοδικὸν Δικαστήριον.

— Ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος συνεχάρη τὴν Α. Θ. Π. τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην ἐπὶ τοῖς ὀνομαστηρίοις αὐτοῦ τὴν παρελθούσαν Τρίτην.

— Ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τοῦ ἁγίου Φωτίου α'. Πατριάρχου ΚΠόλων ὁ ἐνταῦθα Σύλλογος «Ὁ Μέγας Φώτιος» ἐφάρτασεν ἐν τῷ ναφῶ τῶν ἁγ. Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης ἔνθα ἐτελέσθη ἡ θεία λειτουργία ὑπὸ τοῦ Σεβ. Ἱερισσοῦ καὶ Ἀγίου Ὁρους. Κατὰ τὴν λειτουργίαν ὠμίλησε ὁ κ. Π. Τρεμπέλλας περὶ τοῦ Μ. Φωτίου.

— Ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος ἐπισκέφθη τὴν παρελθούσαν Πέμπτην τὸν κ. Ὑπουργὸν Θρησκευμάτων καὶ Παιδείας. Συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ Μ. Πρωτοσυγκέλλου τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς παρέστη ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ κατὰ τὴν χθὲς γενομένην ἐπίσημω ὑπογραφῇ καὶ Βαλκανικοῦ συμφώνου καὶ ἀνταπέδωσε τὴν ἐπίσκεψιν τῶν ὑπουργῶν τῶν ἐξωτερικῶν Νοτιοαλαίας, Ρουμανίας καὶ Τουρκίας εἰς τὰς ἐν Ἀθήναις Προσβείας.

— Ἡ Ἱερά Σύνοδος κατόπιν σχετικῶν ἐγγράφων 1) τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Βελλῆς καὶ Κονίτιος ἐνέκρινε τὴν εἰς ἱερέα χειροτονίαν τοῦ Πανταξῆ Γιαννοπούλου διὰ τὸ παραμεθόριον χωρίον Λινατοβίσταν, 2) τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Κοζάνης τὴν εἰς ἱερέα χειροτονίαν τοῦ Διονυσίου Γεωργιάδου διὰ τὸ ξενόφωνον χωρίον Αὐλιάναν, 3) τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Ἐδέσης τὴν χειροτονίαν τοῦ Παρασκέυα Παπουλίδου διὰ τὸ ξενόφωνον χωρίον Ἀγροσυκιά, 4) τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Σεργῶν τὴν χειροτονίαν τοῦ Φωτίου Βάκουλη διὰ τὸ ξενόφωνον χωρίον Ἄνω Δαγνούδιον, 5) τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Δράμας τὴν εἰς ἱερέα χειροτονίαν τοῦ Δημητρίου Γιαννακίδου διὰ τὸν Παραμεθόριον Συνοικισμὸν τῶν Ταξιαρχῶν, 6) τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Φλωρίνης τὴν χειροτονίαν τοῦ Κωνσταντίνου Τούλιου διὰ τὸ ξενόφωνον χωρίον Σιταρίαν καὶ 7) τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Παραμυθίας τὴν εἰς ἱερέα χειροτονίαν τοῦ Φιλίππου Μπίτσα, ὡς δευτέρου ἑφημερίου τῆς παραμεθορίου ἐνορίας Φιλιατῶν.

— Ἡ Ἱ. Σύνοδος ἐχορήγησε τῷ Σεβ. Μητροπολίτῃ Καρυστίας τῇ αἰτήσῃ αὐτοῦ τετραήμερον ἀδειαν ἀπουσίας διὰ Χαλκίδα καὶ Ἀθήνας.

— Τὸ Ὑπουργεῖον Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων ἀνεκοίνωσε τῇ Ἱ. Συνόδῳ, ὅτι διὰ διατάγματος μετετέθη ὁ ἱεροκήρυξ τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Κεφαλληνίας Ἀρχιμ. Σπυρίδων Σταθάτος εἰς τὴν Ἱ. Μητρόπολιν Ἐδέσης.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

[Ἡ «Ἐκκλησία» ἐν τῷ τμήματι τούτῳ ἀναφέρει πᾶσαν νέαν ἔκδοσιν, ἥς ἀντίτυπον ἀποστέλλεται πρὸς τὴν Διεύθυνσιν].

† **Μητροπολίτου Θυατείρων Γερμανοῦ**, Γερμανικὴ Εὐαγγελικὴ Ἐκκλησία. Ἀλεξάνδρεια, Πατριαρχ. Τυπογραφεῖον, 1933. — Ἐν τῇ μελέτῃ ταύτῃ, δημοσιευθεῖσα τὸ πρῶτον ἐν τῷ «Πανταίῳ» Ἀλεξανδρείας, ὁ σεβ. σ. ἐκθέτει τὰ τῆς τελευταίας ἐν τῇ γερμαν. Εὐαγγελικῇ ἐκκλησίᾳ γνωστῆς μεταρρυθμίσεως, συνισταμένης εἰς τὴν ἐνιαίαν αὐτῆς μορφήν, ἀντὶ τῆς προτέρας κατατμήσεως. Ἐκτίθενται τὰ ἀγαθὰ εἰς τὴν μεταρρυθμίσειν γεγονότα, παρέχεται τὸ κείμενον τοῦ νέου ἐκκλησ. τῆς Εὐαγγελικῆς ἐκκλησίας συντάγματος, ἐξ ἀφορμῆς δὲ τῶν ἐπὶ τῆς μεταρρυθμίσεως παρατηρήσεων ὁ σεβ. σ. χαιρετίζει τὴν νέαν ταύτην στροφὴν τοῦ Προτεσταντισμοῦ, διότι πρῶτην ταύτην φορὰν ἔλαβε συνείδησιν τῆς ἀνάγκης μιᾶς ἐνιαίας ἀρχῆς, οἷα ἀνεκᾶθεν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ εἶνε τὸ ἐπισκοπικὸν ἀξίωμα, διευκολύνεται δ' οὕτω καὶ ἡ μεταξὺ τῶν Ἐκκλησιῶν συνεργασία. Ἐκ τῆς ἀφορμῆς ταύτης ὁ σ. διατυπώνει καὶ σκέψεις τιμᾶς περὶ θεοτολογικῆς ἐξελίξεως τῆς διοικήσεως τῆς καθόλου ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας ἐν τῷ μέλλοντι, εἶνα καὶ ἐξωτερικῶς ἐν τῷ μέτρῳ τοῦ δυνατοῦ καταστῆ ἑκδηλὸς ἢ ἐν τῷ Συμβόλῳ ὡς πρῶτη ἰδιότης τῆς

Ἐκκλησίας ὁμολογουμένη, τ. ἔ. ὅτι αὕτη εἶνε μία».

N. I. Λούβαρι Καθηγ. τῆς Ἑρμηνείας τῆς Κ. Διαθήκης καὶ τῆς Ἱστορίας τῶν θρησκευμάτων ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ Ἀθηνῶν, Ἱστορία τῆς Φιλοσοφίας. Τόμοι δύο. Ἐκδ. οἴκου «Ἐλευθερουδάκης». Ἐν Ἀθήναις, 1933. — Καθ' ὅσον γνωρίζομεν, πλὴν τοῦ ἐν Κων(σ)πόλει ἐκδοθέντος τριτοῦ Ἐγγχειριδίου Ἱστορίας τῆς Φιλοσοφίας (Α' 1909, Β' 1929, Γ' 1930) ὑπὸ τοῦ Καθηγητοῦ τῆς κατὰ Χάλκην Θεολογικῆς Σχολῆς Βασίλ. Ἀντωνιάδου, ἡ ἑλληνικὴ φιλοσοφικὴ φιλολογία δὲν ἔχει νὰ παρουσιάσῃ ἄλλο πλῆρες πρωτότυπον ἔργον περιλαμβάνον ὀλόκληρον τὴν μέχρι σήμερον ἱστορίαν τῶν φιλοσοφημάτων. Οὕτω τὸ ἔργον τοῦτο τοῦ Καθηγ. κ. Λούβαρι ἐρχεται νὰ πληρώσῃ σπουδαίον κενόν, κατὰ τοσοῦτο μᾶλλον, καθ' ὅσον τὸ μὲν Ἐγγχειρίδιον τοῦ Ἀντωνιάδου προσορίζετο διὰ τοὺς σπουδαστὰς ἀνωτέρων σπουδῶν καὶ διὰ στενώτερον, μᾶλλον ἀνεπτυγμένον, κύκλον ἀναγναστῶν, δὲν ἐξικνεῖται δὲ πέραν τοῦ ἡ' αἰ. (Kant, Hamann, Herder, Jacobi), ἐνῶ τὸ ἀνὰ χεῖρας ἔργον, ἐξικνούμενον μέχρι τῶν ἡμερῶν μας, περιλαμβάνει καὶ τὸν Eucken († 1926), ἀνασκοπεῖ δ' ἐν κατακλείδι καὶ «τὸ παρόν», ἥτοι τὰ σύγχρονα κύρια φιλοσοφήματα, ἥτοι τὴν θετικὴν βιολογικὴν φιλοσοφίαν, τὸν Πραγματισμὸν, τὸν Μπερξονισμὸν, τὴν φαινομενολογίαν καὶ τὴν κριτικὴν ἰδεοκρατίαν, ἀποβλέπει δὲ εἰς εὐρύτερον ἀναγνωστικὸν κοινόν. Καὶ ἐν μὲν τῷ Α' τόμῳ μετὰ εἰσαγωγὴν περὶ τῆς Φιλοσοφίας καθ' ὅλου καὶ τῶν προβλημάτων αὐτῆς (9—24) εἰς τρία μέρη ἐκτίθεται ἡ φιλοσοφία τῶν ἀνατολικῶν λαῶν, ἡ ἑλληνικὴ καὶ ἡ τῶν μέσων χρόνων· ὁ δὲ Β' τόμος περιλαμβάνει εἰς μέρος ἕξ τὰ φιλοσοφήματα τῆς Ἀναγεννήσεως, τὰ μεγάλα φιλοσ. συστήματα τοῦ 17' αἰ., τὴν φιλοσοφίαν τῆς διαφωτισμοῦ, τὴν κριτικὴν φιλοσοφίαν τοῦ Καντίου, τὴν μετακάντιον φιλοσοφίαν καὶ, ἐν τελευταίῳ μέρει, παρέχεται μία γενικὴ ἐπίτομος ἐπισκόπησις τῶν συγχρόνων φιλοσοφικῶν ρευμάτων. Τὸ ὅλον ἔργον ἀποτελεῖ σύντομον ἐξιστόρησιν τῶν διαφόρων φιλοσοφημάτων περιοριζόμενον εἰς τὴν περιοχὴν τῶν ἀπαραιτῶν ἀποτελεστικῶν ἐκάστου φιλοσοφίματος στοιχείων, ἐν γλώσσῃ δ' ἀσπληρῶς ἐπιστημονικῇ ἱκανοὶ τὸν ἀναγνώστην νὰ σιλλᾶβῃ τὴν ἐξέλιξιν τῆς ἀνθρωπίνης σκέψεως ἐπὶ τῶν μεγίστων προβλημάτων ἀρχίαν ἐν τῷ συνόλῳ τῆς. Διὰ τοῦτο καὶ συνιστῶμεν αὐτὸ ἐκθύμως.

Ἀρχιμ. Θεοφίλου Α. Σπυροπούλου Δ. Θ. Καθηγ. τοῦ πρώην ἐν Ἀμερικῇ ἑλληνικοῦ Σεμιναρίου «Ἀγ. Ἀθανάσιος» καὶ ἐφημερίου τῆς ἐν Worcester Mass. ἑλληνικῆς κοινότητος, Ὁ βίος καὶ ἡ διδασκαλία τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἀθήναι, Τύποις «Μελίσσης» 1933. — Εἶνε ἐξαιρετικῶς εὐχάριστον ὅτι ἐκ τῶν τάξεων τοῦ ἐφημεριακοῦ κλήρου ἐκδηλοῦται ἡ τάσις πρὸς συγγραφικὰς ἐνασχολήσεις καὶ δὴ περὶ θέματα γενικωτέρου χαρακτῆρος καὶ σημασίας πλατυτέρας, ὁποῖον τὸ περὶ ὃ ἡ παρούσα συγγραφὴ ἀσχολεῖται. Ὡς ὀρθῶς λέγει ὁ σ. ἐν τῷ προλόγῳ του, καίτοι τὸ πρόσωπον τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ εἶνε γνώριμον καὶ εἰς τοὺς στοιχειώδους ἐκπαιδευσοὺς τυχόντας καὶ εἰς τὰ βάθη τῆς χριστιανικῆς ψυχῆς τὸ ἱερόν τοῦτο ὄνομα ἐπιπλεῖ γίνωσις ἄλλης προσωπικότητος, ἀλλ' ὅμως ἡ ἀπλὴ αὕτη γνώσις δὲν ἐπαρκεῖ ὅπως καταστῆ ἡ πηγὴ, ὁ ρυθμιστὴς καὶ ὁ ὁδηγὸς τῆς ζωῆς. Ἀπὸ τῆς ἐπόψεως ταύτης τὸ ἀνὰ χεῖρας ἔργον πληροῖ πραγματικὴν ἀνάγκην τοῦ ἀναγινώσκοντος ἑλληνικοῦ κοινοῦ. Τὸ σύγγραμμα, συνταγμένον ἐπὶ τῇ βάσει τῆς Καινῆς Διαθήκης καὶ τῆς σχετικῆς ἀγγλικῆς φιλολογίας, ἀφηγεῖται τὸν βίον τοῦ Κυρίου ἡμῶν διὰ γλώσσης ὁμαλῆς καὶ θεούσης εἰς ὕψος ἐπαγωγὸν καὶ ἐν ζηλευτῇ συντομίᾳ· ὅπου ὑπάρχει ἀνάγκη διασαφήσεων αἱ σχετικαὶ ἱστορικαί, ἀρχαιολογικαὶ καὶ ἄλλαι πληροφορία καὶ ὁ ὑπομνηματισμὸς παρέχονται ἀνευ φλυαροῦ πολυλογίας, καίρια καὶ λιταί, ὅτι ἀκριβῶς ἀπαίτεται πρὸς ἱκανοποίησιν τοῦ ἐνδιαφερόντος, ἀνευ τῆς καταθλιπτικότητος τῶν ἀπεραντολόγων φορτικῶν παρεκβάσεων, διατυπώνεται δὲ ὅπου ἀπαιτεῖται καὶ συμπέρασματα καὶ κρίσεις διδακτικαί, ἐπίκαιροι καὶ ὀρθοί. Ἀνεξαρτήτως ἐπιφυλάξεων τινῶν, ἃς θὰ ἡδύνατό τις νὰ ἔχη ἐν σχέσει πρὸς σημειᾶ τινὰ δευτερευούσης σημασίας, ὡς

π. χ. περί του ότι ὁ Ἰησοῦς πιθανῶς ὀμίλει καὶ τὴν ἑλληνικὴν (σ. 50) κλ., τὸ ἔργον ἀναγινώσκειται μετ' ἀδιαπτῶτου ἐνδιαφέροντος, συνιστῶμεν δ' αὐτὸ θερμῶς εἰς πᾶσαν ἑλληνικὴν οἰκογένειαν.

Δημητρίου Π. Πασχάλη, Τοπωνυμικὸν τῆς νήσου Ἄνδρου. Ἀθήναι, τύποις «Ἐστίας» 1933. Τοῦ αὐτοῦ, Ἄνδρικὸν γλωσσάριον καὶ λέξεις καὶ φράσεις ἐκ τοῦ γλωσσικοῦ ιδιώματος τῆς κοινῆς ἐν Ἄνδρῳ λαλιᾶς. Ἀθήναι, τύποις «Ἐστίας» 1933, δαπάνη τοῦ ἐν Νέῳ Ὑόρκῳ συλλόγου τῶν Ἀνδρῶν «Ἡ Ἄνδρος». — Ἀμφότερα τὰ ἔργα, ἀποτελούμενα ἐξ ὑπερδιακοσίων σελίδων καὶ ἐκδεδομένα μετ' ἰδιαζούσης ἐπιμελείας καὶ φιλοκαλίας, ἔρχονται νὰ προστεθῶσιν εἰς τὸ ὄντως μέγα ἱστορικο-φιλολογικὸν μνημεῖον, ὅπερ ἤγειρεν εἰς τὴν Ἄνδρον ὁ ἄνδριος σύγχρονος χαλκέντερος σοφός της, ὁ ὁποῖος διὰ τῆς ἀκαμάτου φιλοπονίας του τόσον τιμᾶ τὰ γράμματα τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος.

Κωνστ. Ι. Καζαντζή, διδάκτορος καὶ καθηγητοῦ τῆς Θεολογίας, Τὸ Εὐαγγέλιον τοῦ Παύλου ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ «ἔσπερον» εὐαγγέλιον τῶν Ἰουδαϊζόντων. Διατριβὴ ἐπὶ ὑφηγησίου. Ἐν Ἀθήναις 1933.

Γεωργίου Κυριακοῦ, προσέδρου μέλους τῆς Ἀκαδημίας, Ἡ γεωργικὴ πολιτικὴ. Ἀθήναι, τύποις Βιτσικουδάκη, 1933. — Ἡ μελέτη αὕτη ἀποτελεῖ εἰσήγησιν εἰς τὴν Ἀκαδημίαν Ἀθηνῶν γενομένην κατὰ πρόσκλησιν της καὶ ἀνακοινωθείσαν εἰς τὴν ὀλομέλειαν τῆς Ἀκαδημίας κατὰ τὴν συνεδρίαν αὐτῆς τῆς 2 Νοεμβρίου 1933 μετὰ προηγηθείσαν ἐγκρίσιν τῆς τάξεως τῶν Φυσικῶν Ἐπιστημῶν.

Εὐαγγέλιου Ἀντωνιάδου Ἀρχιμανδριτοῦ, Τὸ πρόβλημα τῆς γλώσσης τοῦ Ἰησοῦ. Ἀθήναι 1933. — Ὁ καὶ ἐξ ἄλλων μελετῶν ἀναγομένων εἰς τὸν κύκλον τῆς Κ. Δ. γνωστός σ. τοῦ παρόντος ἔργου ἀνέλαβε δι' αὐτοῦ τὴν διαπραγματεύσειν λίαν ἐνδιαφέροντος θέματος, τὸ ὁποῖον καὶ ἄλλοτε ἐπηρεχόλησε τὴν ἑλληνικὴν θεολογίαν ἐξ ἀφορμῆς μελετήματος ἐκδοθέντος ἐν Καίρῳ πρὸ εἰκοσιπενταετίας ὑπὸ Ν. Πάρκα «Περὶ τῆς ἑλληνικῆς τοῦ Ἰησοῦ ἐκπαιδεύσεως» (1908). Ὡς ὀρθῶς λέγει ὁ σ. ἐν τῇ εἰσαγωγῇ του, ἡ γνώσις τοῦ γλωσσικοῦ ιδιώματος τοῦ Κυρίου ἡμῶν ἐνέχει, πρὸς τῷ ἱστορικῷ διαφέροντι, καὶ μεγίστην ἐρμηνευτικὴν καὶ θεολογικὴν σπουδαιότητα, διότι θὰ συνετέλει εἰς τὴν κατανόησιν τῶν δυσκόλων λέξεων καὶ φράσεων τῶν ἐν τοῖς Εὐαγγελίοις ἀναφερομένων λόγων αὐτοῦ, διὰ τοῦτο δὲ ἀκριβῶς καὶ ἀπὸ τοῦ ἰσ' ἤδη αἰῶνος ἐπεστήθη εἰς τὸ ζήτημα τοῦτο ἡ προσοχὴ. Μετὰ βραχείαν ἱστορικὴν ἐπισκόπησιν τοῦ προβλήματος καὶ ἐξέτασιν τῶν περὶ τῆς γλώσσης τοῦ Ἰησοῦ διατυπωθειῶν θεωριῶν (σ. 4—23) ὁ σ. πρῶτον μὲν ἀνακρίνει τὴν θεωρίαν, καθ' ἣν ὁ Κύριος ἐλάλει τὴν σημιτικὴν (σ. 23—73), δευτέρον δὲ ἐκθέτει τὴν περὶ τοῦ λατινιστῆ φθεγγομένου Χριστοῦ θεωρίαν (σ. 73—85) καὶ τρίτον ἐπάγεται τὴν θεωρίαν περὶ τοῦ ἑλληνιστῆ φθεγγομένου Χριστοῦ. Ὁ σ. μελετήσας ἐπιμελῶς τὴν πλουσίαν τοῦ ζητήματος φιλολογίαν καὶ κρίων μετὰ προσοχῆς τὰ ἱστορικά, τὰ γλωσσικά καὶ τὰλλα καθ' ὅλου δεδομένα ἄγεται εἰς τὸ πόρισμα ὅτι ταῦτα στηρίζουσι τὴν γνώμην ὅτι μητρικὴ τοῦ Κυρίου γλῶσσα ἦτο ἡ ἀραμαϊκὴ καὶ ἄρα ἐν ταύτῃ ἐλάλει, μὴ ἀποκλειομένου ὅτι ἐγνώριζεν ἐν τινι μέτρῳ καὶ τὴν ἑβραϊκὴν. Ὡς πρὸς τὴν ἑλληνικὴν, ὑπάρχουν λόγοι σοβαροὶ νὰ δεχθῶμεν ὅτι ἡ ἑλληνιστικὴ ἐπιρροὴ ὑπῆρξε λίαν ἐπιπολαία καὶ περιορισμένη, καὶ δὴ εἰς μόνας τὰς ἐθνικὰς παροικίας τῆς χώρας, τοῦ πολλοῦ Ἰουδαϊκοῦ πληθυσμοῦ δειχθέντος ἀμετόχου τοῦ ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ, ἔνεκα τοῦ δόγματος τοῦ φαρισαϊκοῦ νομιμοῦ περὶ ἀμειξίας καὶ αὕτη δ' ἡ Γαλιλαία, ἐνθα ἡ Ναζαρέτ, φέρεται ἀποτελουμένη ἐκ πληθυσμοῦ κατ' ἐπικράτησιν Ἰουδαϊκοῦ καὶ συριακῆς καταγωγῆς, πρὸς τὴν ἀραμαϊκὴν ἐξφωκωμένου. Τὸ σύγγραμμα, μετὰ πολλῆς ἐπιστάσεως συντεθὲν καὶ διεθοδικῶς καὶ μετὰ πολλῆς ἐπιστάσεως ἀναπτύσσον τὸ ζήτημα τῆς γλώσσης τοῦ Κυρίου, ἀναγινώσκειται μετὰ πλείστον ἐνδιαφέροντος.

Κωνσταντίνου Δ. Τσάτσου, Ἡ ἀποστολὴ τῆς Φιλοσοφίας τοῦ Δικαίου ἐν τῷ συγχρόνῳ πολιτισμῷ. Ἀθήναι, Τύποις Κ. Παπαδογιάννη, 1933. (Ἀνατύπ. ἐκ τοῦ «Ἀρ-

χείου Φιλοσοφίας καὶ Θεωρίας τῶν Ἐπιστημῶν»). — Ἡ μελέτη ἀπετέλεσε τὸ ἐναρκτήριον ἐπὶ καθηγησίου μάθημα τοῦ σ., ἀναπτύσσεται δ' ἐν αὐτῇ ἡ στενὴ σχέσις τῆς φιλοσοφίας πρὸς τὰ ἠθικὰ προβλήματα, ἐφ' ὅσον, ὡς ἀξιολογία, ἐρευνᾷ τὰ νοήματα τῶν φαινομένων καὶ τὴν σημασίαν των διὰ τὴν ἀνθρωπίνην συνείδησιν καὶ τὴν ἱστορίαν. Ὁ σ. καταλήγων ἐκφράζει τὴν ἐλπίδα ὅτι ἡ ἐσχάτως καὶ παρ' ἡμῖν «ἐν ταῖς κοινωνικαῖς ἐπιστήμαις ἰδεοκρατικὴ κίνησις θὰ εὔρη γόνιμον ἔδαφος εἰς τὰς ἀπροκαταλήπτους ψυχὰς τῶν νέων», ἐφ' ὅσον «ἡ ἰδεοκρατικὴ φιλοσοφία εἶναι κατ' ἐξοχὴν ἑλληνικὴ», ὀφείλομεν δὲ νὰ ἐπιστρέψωμεν εἰς τὰ βαθύτερα νάματα τῆς φυλῆς μας «τὸ ἔργον τοῦ ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ καὶ τοῦ ἑλληνικοῦ στοχασμοῦ ὑπῆρξε καὶ θὰ μένη ἡ ἰδεοκρατία». Ἡ μελέτη ἀναγινώσκειται μετ' ἀδιαπτῶτου ἐνδιαφέροντος, χαίρομεν δὲ ὅτι ἐκ τοῦ στόματος τῶν νέων πανεπιστημιακῶν διδασκάλων τῆς ἑλληνικῆς νεολαίας ἀκούονται τοιαῦτα ὑψηλὰ καὶ εὐγενῆ διδάγματα, προϊόντα ἐπιστημονικῆς ἐμβριθείας, ὅποια ἐμπρέπει εἰς τοὺς ἀληθινούς ἐπιστήμονας.

Μητροπ. Ἀθηναγόρα τοῦ ἀπὸ Μ. Πρωτοσυγκέλλων, Κατάλογος τῶν χειρογράφων τῆς ἐν Χάλκῃ μονῆς τῆς Παναγίας. Ἀθήναι, τυπ. «Ἐστίας», 1933.

Ἀντωνίου Ἀν. Χρηστομάνου († 25 Ἀπριλ. 1933). Λόγοι ἐκφωνηθέντες κατὰ τὸ τελεσθὲν τῇ 8ῃ Νοεμβρ. 1933 εἰς μνήμην αὐτοῦ ἐπιστημονικῶν μνημοσυνοῶν ἐν τῇ αἰθούσῃ τῶν τελετῶν τοῦ Πανεπιστημίου. Ἀθήναι, 1934.

Π. Κ. Κανελλοπούλου, Ἡ πρόοδος καὶ οἱ ἀρχαῖοι. Ἀθήναι, τύποις Παπαδογιάννη, 1934.

Ι. Σ. Μπούα, Ἐπισκοπικὴ Γεωγραφία (1933—1933). Ἀθήναι, Τύποις «Φοίνικος», 1933. — Τὸ ἱστορικὸν τοῦτο μελέτημα ἀνετυπώθη ἐκ τῆς «Ἐκκλησίας», ἀφορᾷ δὲ εἰς τὰς ἐπισκοπὰς ἢ μητροπόλεις τῆς αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Β. Μαρίνοφ, Ὁμιλίαι διὰ τοὺς ὀρθοδόξους χριστιανικοὺς παιδικούς συλλόγους τῆς στοιχειώδους ἐκπαιδεύσεως. Ὑπὸ τὴν ἐπιστάσιν τοῦ τακτ. Καθηγητοῦ Ν. Ν. Γκιουμπακόβσκη, Σόφια 1933 (βουλγ.). — Ὁ διευθυντὴς τῶν ὀρθοδόξων χριστιανικῶν συλλόγων καὶ ἀδελφοτήτων παρὰ τῇ ἰσρᾷ Συνόδῳ τῆς Βουλγαρικῆς ἐκκλησίας κ. Β. Μαρίνοφ, πρῶην καθηγητῆς τοῦ ἐν Σόφιᾳ Σεμναρίου καὶ γνωστός ἐν Βουλγαρίᾳ ἱεροκήρυξ, ἐξέδωκεν ὑπὸ τὸν ἀνω τίτλον κατὰ τὸν Σεπτέμβριον τοῦ παρελθόντος ἔτους, τῇ ἐπιστάσιν τοῦ διασήμου ῥώσου θεολόγου Καθηγητοῦ Γκιουμπακόβσκη τὸ πρῶτον εἰς τὸ εἶδος τοῦ βοήθημα ἐν Βουλγαρίᾳ διὰ τοὺς διδασκάλους τῶν ὀρθοδόξων παιδικῶν συλλόγων, ὅπερ, πρωτότυπον τὸν κατηχητικὸν χαρακτήρα, τίθεται ἐν Βουλγαρίᾳ ὡς βάσις τῆς περαιτέρω συστηματικώτερας καὶ εἰδικώτερας θερησκευτικῆς διδασκαλίας. Τὸ βιβλίον σύγκειται ἐξ ὀμιλιῶν ἐπὶ θερησκευτικῶν θεμάτων καὶ ἐξ προσευχῶν, παρέχει δὲ βραχείας ὁδηγίας διὰ τοὺς διδασκάλους περὶ τοῦ τρόπου τῆς μεταδόσεως τῆς ὕλης, ὥστε νὰ ἀφίγη αὕτη εἰς τὰ παιδιά βαθεῖα καὶ ἀνεξάλειπτα ἔχνη. Ἡ μέθοδος τῆς διδασκαλίας εἶναι, ὡς καὶ εἰς τὰ κατηχητικὰ σχολεῖα τῆς Ἑλλάδος, διαλογικὴ. Τὸ ὕλικόν ἐκάστης ὀμιλίας εἶναι πλούσιον εἰς παραδείγματα ἐκ τῆς Ἀγίας Γραφῆς καὶ μικρῶν διηγημάτων ἐκ τῆς βουλγαρικῆς καὶ ξενῆς λογοτεχνίας. Αἱ μᾶλλον ὑψηλαὶ δογματικαὶ ἀλήθειαι τῆς χριστιανικῆς πίστεως γίνονται προσταὶ διὰ τὰ μικρὰ παιδιά τῶν κατηχητικῶν σχολείων. Εἰς τὸ τέλος δὲ ἐκάστον μαθήματος καταχωροῦνται θερησκευτικὰ ἔσματα εἰδικῶς διὰ αὐτὰ συνταχθέντα. Ἡ ἀνάγκη τῆς ἐνισχύσεως τοῦ θερησκευτικοῦ συναισθήματος καὶ τῆς παγίσεως ἀπὸ τῆς παιδικῆς ἀκόμῃ ἡλικίας τῆς εἰς τὸν Θεὸν πίστεως λίαν ἐγκρίτως κατενοήθη καὶ ὑπὸ τῆς βουλγαρικῆς ὀρθοδόξου ἐκκλησίας. Ἡ εὐρεία ἐξάπλωσις τῶν κατηχητικῶν ἐν Ἑλλάδι σχολείων καὶ ἡ εὐμενῆς ὑποδοχὴ, ἣν εὐρον ἐκ μέρους τῆς κοινωνίας, δύνανται νὰ χρησιμεύσωσιν ὡς παράδειγμα καὶ ἀσφαλῆς ἐγγύησις διὰ τὴν ἐπιτυχίαν αὐτῶν καὶ ἐν Βουλγαρίᾳ, διότι οἱ πρωτεργαταὶ πρὸς δημιουργίαν τοῦ εὐγενοῦς τούτου ἐν Βουλγαρίᾳ ἔργου, οἵτινες εἶναι ἄξιοι παντὸς ἐπαίνου, ἐργάζονται ὑπὸ τὰς αὐτὰς σχεδὸν συνθήκας.

Ἄπ. Μιχαήλωφ

Τύποις «Φοίνικος», Ὁδὸς Σταδίου 41, Ἀθήναι